

16.11.2023р. Гр.21. Історія України. Уроки №46-47.

Тема: 1. Бабин Яр у Києві – символ Голокосту та інших трагедій.

2. Узагальнення. Тематичний контроль.

І. Братською могилою і символом голокосту в Україні став Бабин Яр. З вересня 1941 року до кінця вересня 1943-го він був місцем регулярних розстрілів і захоронень, які проводили органи нацистської поліції безпеки та айзантацгрупи СД разом із військовою та цивільною владою Києва. Жертвами нацистів стали євреї, роми, українські націоналісти, радянські військовополонені, пацієнти київської психіатричної лікарні та інші національні чи соціальні групи, яких окупанти вважали ворогами або ж «просто зайвими». Бабин Яр – це некрополь для більше ніж 100 000 цивільних громадян та військовополонених. 19 вересня 1941-го війська вермахту увійшли до Києва. За кілька днів вибухнули будівлі у Київській цитаделі та на Хрещатику. Вибухи стали зручним приводом для окупантів провести показову каральну акцію. У підривах звинуватили євреїв. Насправді ж організаторами цих вибухів були радянські диверсанти. Перші арешти і розстріли відбулися вже 27 вересня. 28-го в Києві з'явилися оголошення, в яких наказували всім євреям міста зібратися зранку наступного дня на розі вулиць Дегтярівської та Мельникова. «Дорога смерті», якою пройшли десятки тисяч євреїв 29 вересня 1941 року, пролягала від Лук'янівської площі по вул. Мельникова до перших воріт єврейського кладовища, далі – на вул. Кагатню (нині – сім'ї Хохлових), потім по вул. Табірній (нині – Дорогожицькій). Біля входу до Братського кладовища у євреїв відбирали гроші, коштовності, документи, а також наказували залишати речі й верхній одяг. У кінці Братського (Воїнського) кладовища (нині – територія телевежі) люди повертали у прохід між огорожею кладовища та краєм яру. Розстріл відбувався на майже півкілометровому відтинку яру, який починався біля пам'ятника 1976 р., а закінчувався за теперішньою станцією метро «Дорогожичі». Людей змушували роздягатися догола та спускатися до яру, де клали долілиць, шар за шаром, а вздовж рядів ішли німецькі поліцейські й вбивали їх пострілами в

потилицю. За два дні (29-30 вересня) загинула 33 771 особа. У «Донесенні про події в СРСР» від 02.10.1941 сказано: «Зондеркоманда 4а в співпраці зі штабом групи і двома командами поліційного полку «Південь» 29 і 30.9.41 стратила в Києві 33 771 єврея». Про продовження розстрілів свідчать німецькі документи. Так, приміром, у «Донесенні про події в СРСР» № 111 від 12.10.1941 говориться наступне: «Загальне число страчених зондеркомандою 4а тепер перевищило 51 000». Згідно з німецькими документами розстріли в Києві безперервно продовжувалися до середини листопада 1941-го. Основну масу розстріляних у цей період становили євреї. Взимку 1941-1942-го у Бабиному Яру загинули члени Організації українських націоналістів. «Донесення про події в СРСР» № 164 від 4 лютого 1942 р. свідчить: «У Київській області боротьба проти комуністів все більше трансформується в боротьбу проти національних українських формувань... Конфіскований письмовий матеріал, а також свідчення різних арештованих в останній час прихильників Бандери знову доводять, що прихильників Бандери неможливо залучити до будь-якої позитивної співпраці. Тому лишається тільки повністю знищити цей рух». Незабаром нацисти розгортають свої репресії не лише проти бандерівців, але й представників інших течій українського визвольного руху. Загалом у Бабиному Яру загинув 621 український патріот. Тут обірвалося життя української поетеси, члена ОУН (м) Олени Теліги. Другий етап масових розстрілів припадає на кінець зими 1942 – середину серпня 1943. У цей час створюють Сирецький концтабір, який змінив табір на вулиці Керосинній (створений у квітні-травні 1942-го). Саме його в'язні заповнюють своїми тілами Бабин Яр, ями у самому таборі й довкола нього. Це здебільшого підпільники й партизани: комуністи й українські націоналісти. Заключний етап регулярних розстрілів відбувався у серпні-вересні 1943-го на фоні знищення раніше захоронених у Бабиному Яру тіл розстріляних. Цю «роботу» виконували ті ж в'язні Сирецького концтабору. Спалювали тіла в яру навпроти. Зрозумівши, що у Києві не втриматися, німці почали ховати сліди злочинів. У жовтні 1943-го у Бабиному Яру німці ще розстріляли киян, які ухилилися від виконання наказу про повне виселення з міста. Останній розстріл відбувся 4 листопада 1943-го,

а 6-го до Києва увійшла Червона армія. Окремою сторінкою в історії Бабиного Яру є порятунок приречених євреїв. Національний інститут пам'яті Катастрофи і Героїзму «Яд Вашем» у 1963 році затвердив критерії для отримання почесного звання «Праведник народів світу». У квітні 1989-го було встановлене почесне звання «Праведник Бабиного Яру». Першим його отримав православний священик Олексій Глаголев (помертвено) та члени його сім'ї. Наразі близько 2 тис. українців удостоєні звання «Праведник народів світу». Як правило, це цивільні беззбройні жителі окупованих територій: люди похилого віку, діти, жінки. Часто євреїв переховували великі сім'ї. Серед тих, хто отримав звання «Праведник Бабиного Яру», люди різних національностей: українці, росіяни, поляки, білоруси, татари, вірмени, греки й німці. Вшановуючи їх, мусимо пам'ятати, що, рятуючи інших, вони ризикували своїм життям.

Посилання: <https://www.radiosvoboda.org/a/27993383.html>

<https://www.bbc.com/ukrainian/features-54279487>

II. Тести:

Запитання 1.

Прочитайте уривок з історичного джерела та виконайте завдання.«...При вимушеному відході частинам Червоної армії забирати рухомий залізничний склад, не залишаючи ворогові жодного потяга, жодного вагона, ні кілограма хліба, ні літра пального. Колгоспники повинні рятувати худобу, хліб здавати на збереження державним органам для вивезення його в тиліві райони...»Документ є свідченням проведення радянською владою в роки Другої світової війни заходів :

А.евакуації.

Б.депортації.

В.радянізації.

Г.мобілізації.

Запитання 2.

Укажіть міста, в районі яких відбулася перша танкова битва початкового періоду Великої Вітчизняної війни.

- А. Луцьк–Рівне–Броди**
- Б. Вінниця–Житомир–Біла Церква**
- В. Львів–Перемишль–Чернівці**
- Г. Житомир–Бердичів–Київ.**

Запитання 3.

Терміном «Голокост» світова історіографія позначає геноцид, здійснюваний нацистами в роки Другої світової війни, проти

- А. польського народу.**
- Б. українського народу.**
- В. російського народу.**
- Г. єврейського народу.**

Запитання 4.

Укажіть характерні риси нацистського окупаційного режиму в Україні в роки Великої Вітчизняної війни (1941–1945 рр.). (3 правильні відповіді)

- тотальний терор, масове знищення місцевого цивільного населення, військовополонених**
- жорстка експлуатація населення та економічне пограбування (вивіз сировини, продовольства, матеріальних цінностей)**
- повна ліквідація колгоспно-радгоспної системи, зрівняльний розподіл землі між селянами за трудовими нормами**
- примусове вивезення на господарські роботи до Німеччини місцевого працездатного населення**
- відновлення та легалізація діяльності українських політичних партій несоціалістичної орієнтації**

-створення шляхом тотальної мобілізації Української національної армії, союзниці Німеччини у війні.

Запитання 5.

Добровільна співпраця місцевого населення з окупаційною владою-

Націоналізм

Осадництво

Пацифізм

Колабораціонізм.

Запитання 6.

Масові розстріли євреїв у Бабиному Яру в Києві відбулися

29-30 вересня 1941 р.

7 -12 липень 1942 р.

30 червня 1945 р.

20 квітня 1943 р.

Запитання 7.

Напад Німеччини на Радянський союз. Початок радянсько-німецької війни.

2 вересня 1942 р.

3 грудня 1943 р.

22 червня 1941 р.

1 вересня 1939 р.

Запитання 8.

Початок Другої Світової війни. Напад Німеччини на Польщу.

17 вересня 1941 р.

23 серпень 1939 р.

1 вересня 1939 р.

2 вересня 1940 р.

Запитання 9.

Політичний режим, який Третій Рейх встановив на окупованих територіях це -

«новий зміст»

«новий порядок»

«новий закон»

«новий лад».

Запитання 10.

Вкажіть причини поразок Червоної Армії у 1941- 1942 рр., (з правильні відповіді)

-малочисельність Червоної Армії;

-раптовість нападу противника;

-прорахунки радянського керівництва щодо напрямів головних ударів противника;

-нестача кваліфікованих військових кадрів унаслідок винищення офіцерського корпусу в роки сталінських репресій;

-вороже ставлення до СРСР Великої Британії та США;

-відсутність у радянського командування розвідувальних даних про можливий початок німецького вторгнення в СРСР.

Запитання 11.

На які частини гітлерівці розчленували українські землі:

-дистрикт "Галичина", рейхскомісаріат "Україна", "Трансністрія", прифронтна зона

-Закерзоння, Поділля, Полісся, Слобожанщина

-Малоросія, Новоросія, Гетьманщина, Запоріжжя

-Судетенланд, рейхсгау "Данціг", Кенігсберг, Лемберг.

Запитання 12.

З поданого переліку оберіть пункт, який відповідав змістові гітлерівського плану "Ост":

-включення України до складу Німеччини на правах автономії;

-перетворення України на колоніальну країну, аграрно-сировинний придаток рейху;

-створення загонів "Нахтігаль" і "Роланд", визнання незалежності України;

-будівництво важкої промисловості, вивезення на роботу до Німеччини населення України.

Посилання:

<https://naurok.com.ua/test/uzagalnennya-z-temi-ukra-na-v-roki-drugo-svitovo-viyni-1035323.html>.